

Tak ved modtagelse af H.O. Lange-Prisen

Ved prismodtager, professor Anne-Marie Mai

Direktør Erland Kolding Nielsen, direktør Søren Lang, medlemmer af direktion og prisudvalg! Mine damer og herrer!

En af de mange diskussioner, der har været ført om værket *Danske digtere i det 20. århundrede*, har naturligt nok drejet sig, om hvem der er kommet med, og hvem der ikke er med i fremstillingen. Indimellem er bølgerne gået meget højt. De er også gået så højt, at hurtige debattører højroestet for ud med lister over manglende navne, som man dog ved en simpel læsning af selve indholdsfortegnelsen eller et hurtigt opslag i registeret kunne forvise sig om faktisk blev behandlet i vores værk. Derfor vil jeg gerne indlede med at forsikre alle om, at H.O. Lange er med i *Danske digtere i det 20. århundrede*, nærmere betegnet side 527 i bd. 1. Han er dog ikke med som digter – vi har ikke skrevet et fiktionsværk, men bedrevet et stykke forskning. Derfor er H.O. Lange selvfølgelig omtalt som den visionære bibliotekar, der var med til at fremme et moderne bibliotekssystem, hvis fordele vi den dag i dag kan glæde os over. Der hedder om ham, at han ”satte sig for at udvikle en moderne folkeoplysende bibliotekstype og et ensartet biblioteksvæsen, der skulle sikre alle danske borgere adgang til bogen” (s. 527). H.O. Langes ideer og indsats er ret beset overhovedet et kulturelt grundlag for det 20. århundredes læsekultur, hvor der også bliver brug for værker som *Danske digtere i*

det 20. århundrede, til og med i 4 forskellige udgaver. I hans person forenedes eksperten og specialisten med den fremsynede og idérige formidler og at modtage en forskningspris, der bærer hans navn, er for mig den største ære.

Det var på biblioteket, at jeg selv som skoleelev først fik fat i *Danske digtere i det 20. århundrede*, baksede de store bøger ned fra reolen og op på bordet ved siden af heftet med en dansk stil. Når jeg har holdt foredrag rundt omkring i landet på biblioteker og skoler, har jeg ofte bogstaveligt talt haft *Danske digtere i det 20. århundrede* i ryggen – i hvert fald i rygsækken, og det har været godt og trygt at kunne støtte sig til de tidligere udgaver, slå op og slå efter og give interesserede ideer til videre læsninger. De fire udgaver skal netop ikke erstatte hinanden, men de kan forhåbentlig supplere og komplementere hinanden.

Der bliver talt meget om kulturkamp og værdier i dagens debat af kultur, forskning og litteratur. Ofte synes jeg, det lyder som om mange af debattørerne trænger til at stige ned af deres højbenede kæpheste og følge med rundt til foredrag, rundt i undervisningen på skoler og universiteter, rundt på biblioteker og cafeer, tidsskriftredaktioner og ud på internetadresser, hvor litteraturen læses og diskuteres. Rammer og vilkår for den indsats, der her gøres til gavn for litteratur og kunst af eksperter og offentlige institutioner, er trange. Når jeg hører de skingre toner i debatten, får jeg mest lyst til at søge politisk asyl på det nærmeste bibliotek eller tilflugt ved et forfattermøde for at forvise mig om, at der er steder i vores land, hvor man lytter til hinanden, dyrker den gode diskussion og lader argumentet få vægt.

Selv om rammer og vilkår for

forskningsformidling er hårde, og eksperter er blevet udskældte, hænger mange af os alligevel på, måske fordi vi ikke kan leve og arbejde uden den inspiration, som den gode diskussion giver. Vi kan ikke leve uden den glæde, det giver pludseligt at vække interesse for en ung, ukendt forfatter, uden at få lov til at dele ud af viden og begejstring. Den viden, man ikke kan dele, har man slet ikke erhvervet. Det er menneskeligt og socialt dyrt at sætte formidlingens værdi højt, og derfor føles det utroligt dejligt, når nogen kommer forskningsformidlingen i møde og tilmed sætter pris på den, som det sker ved denne lejlighed. Jeg håber, at den forpligtelse til at formidle viden til samfundet, som er indskrevet i den nye universitetslov, snart vil sætte en helt ny og anden dagsorden for debat om forskning og ekspertise.

De næsten fem år med *Danske digtere i det 20. århundrede* har rummet masser af hårdt arbejde, men ligeså meget glæde og lyst. Når man skal redigere et værk, er det selvfølgelig en forudsætning, at der er overhovedet er noget at redigere. Med stor åbenhed og interesse stillede skribenterne deres ideer og nye indsigter i forfatterskaber til rådighed for værket. Da jeg allerførst tog kontakt med potentielle skribenter, fik jeg en generøs modtagelse. Det ry og røgte, som de tidlige redaktører havde givet værket, gav sig udslag i en velvilje og lyst til at deltage, som faktisk var overrumplende. Stort set alle sagde ja lige på stedet, og snart indløb manuskripter med nye tanker og ideer – nogle af dem kom tilmed, før den alleryderste deadline – den, hvor redaktøren ikke længere ringer op og hulker højlydt, men sender et særligt bud...

Alt fra Pontoppidan, Paludan og Storm P. til Blixen, Jæger, Rifbjerg og Turèll blev set med andre øjne, nysgerrige,

forslugne på god litteratur og åbne for nye tolkningsmuligheder. Dagen i dag er for mig også en mulighed for at sige tak for generøsiteten og den gode forskning til alle, der har skrevet med, og til forfatterne, der har diskuteret med os. En særlig, men også uventet farlig stjernestund oplevede vi nok, da vi havde besøg af Tage Skou-Hansen og Klaus Rifbjerg ved et skribentmøde og oplevede de gnister, der stadig kan springe mellem to meget forskellige forfattere, der har sat deres præg på det 20. århundredes litteratur, og som bestemt ikke altid deler opfattelse hverken af fortidens og nutidens kultur og litteratur. Mødet blev også en demonstration af uenigheders og forskellige vurderingers betydning – af hvor vigtigt det er, at vi ikke altid søger konsensus, men giver modsætninger lov til at stå ved magt, som Tage Skou-Hansen engang har sagt det.

Med afsæt i skribenternes nye betragtninger over århundredets store forfatterskaber er det nemt for en redaktør at blive inspireret til selv at skrive videre i afrundinger og opsamlinger. Og jo, redaktionen har ændret andet end kommaer, ligeså ofte til skribenternes rædsel og tænderskærende protest som til deres tilfredshed. Flere manuskripter viste sig at rumme stof til hele bøger, som forhåbentlig ser dagens lys i de kommende år, så udgivelsen har også hvirvlet stof op, som der bliver arbejdet videre med. Når der er blevet tre bøger ud af bunken af emails, filer og papirstakke kan skribenterne og jeg ikke mindst takke tekstredaktør, mag.art. Maria Davidsen. Hendes omhu og præcision burde danne skole, og mange af os er blevet reddet på rigtig ubehagelige faktuelle streger af Maria Davidsens utrættelige og stilfærdige spørgen: "Mon det nu kan passe?" – og nej, det kunne det jo ofte netop ikke. Jeg kan love for, at man kan fejle på mange måder, og jeg

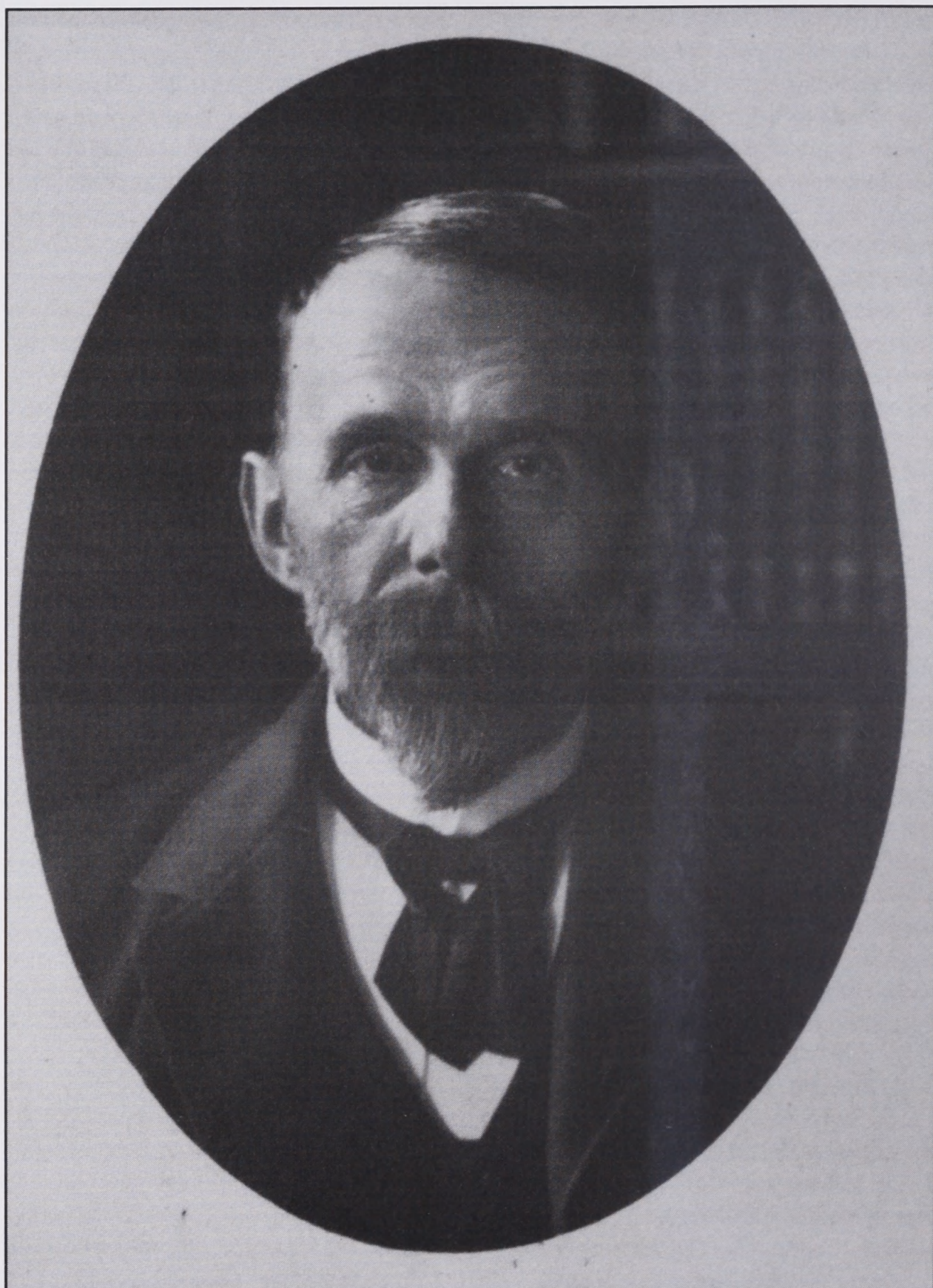
tror, vi har prøvet de fleste og er sluppet for problemer, fordi Maria Davidsen ikke stillede sig tilfreds, før citatet var dokumenteret, årstallet checket en ekstra gang og spalten set efter i alle stavelser. Når vi er kommet i hus med vores bøger, er det også takket være adjunkt Jon Helt Haarders indsats. Han har været tilknyttet projektet med et ph.d.-stipendium om forfatterskabsportrættet som genre og varetagelse af projektets sekretariat. Det har været meget givende at følge hans forskning, se hans tanker udvikle sig og få mod- og medspil i arbejdet med manuskripter og ideer. Jon Helt Haarders bog om forfatterportrættet udkommer inden længe, og man kan glæde sig til her at følge hans skarpe og oplysende diskussion, der blandt andet byder på et gensyn med Brandes og P.L. Møller. Vores bøger er blevet en realitet takket være billedredaktør Jo Hermanns fine arbejde med at finde professionelle fotografers allerbedste billeder af de danske digtere – og det har ikke i alle tilfælde været de mest kendte – og takket være redaktør Lone Hansen. Hun kom til netop i det rette og kritiske øjeblik og lærte mig meget om at styre en arbejdsproces og holde gejsten oppe alle de lange korrekturdage igennem – for slet ikke at tale om korrektur-nætterne, der ofte blev tilbragt hos vores venner, de dygtige bogtrykkere på Narayana Press.

Arbejdet med *Danske digtere i det 20. århundrede* har for mig været en mulighed for at formidle vigtige danske forfatterskaber, men det har også været en mulighed for at gøre nye forskere virkeligt interesserede i dansk litteratur. Man har sagt, at der er mange nye og unge medarbejdere ved værket. I en ungdomskultur er det selvfølgelig smigrende at blive beskrevet som ung, men aldersstatistikken

taler nu alligevel sit tydelig sprog om et flertal af forskere i fyrrerne. Det er imidlertid rigtigt, at de fleste ikke har skrevet i værkets tidligere udgaver. For mig har det været vigtigt at give dansk litteratur videre til forskere og formidlere. Hvis ikke dansk litteratur interesserer de skrappeste læsere har den et problem. Heldigvis har *Danske digtere i det 20. århundrede* dementeret enhver frygt i den henseende. Nogle artikler og formuleringer er måske hård kost, men formidling drejer sig også om at vise spændvidden i en tanke, få alle nuancer og dimensioner med og udfordre læseren til selv at tænke med og gøre et stykke arbejde. Ofte er det det man selv må arbejde med, der fæstner sig i eftertanken.

Professor Thomas Bredsdorffs ord, fremført af Erland Kolding Nielsen, har fæstnet sig i min eftertanke. Jeg glæder mig meget over dem og beholder dem altid hos mig.

Den fornemme pris vil hjælpe og inspirere mig til at arbejde videre med formidling af humanistisk forskning. Jeg takker af hjertet for H.O. Langes pris.

H.O. Lange-Prisen, der er en forskningsformidlingspris, blev uddelt tirsdag 16. september 2003. Prisen er opkaldt efter Hans Ostenfeldt Lange (1863-1943), der var overbibliotekar ved Det Kongelige Bibliotek i perioden 1901-24. (Det Kongelige Bibliotek, Billedsamlingen).

Fakta om H.O. Lange-Prisen

Det Kongelige Bibliotek og G.E.C. Gad A/S indstiftede i 2001 prisen.

Prisen er en forskningsformidlingspris, opkaldt efter overbibliotekaren ved Det Kongelige Bibliotek 1901-24, Hans Ostenfeldt Lange (1863-1943).

Prisen på 50.000 kr. uddeles årligt, og gives for fremragende formidling af forskning inden for de humanistiske eller samfundsvidenskabelige fag eller undtagelsesvist inden for naturvidenskab.

Prisen tildeles en person, en gruppe af personer, en institution eller lign., der gennem et enkelt værk, et livsværk, et kollektivt værk eller andre formidlingsformer har ydet en fremragende formidlingsindsats i Danmark af dansk eller udenlandsk forskning. Modtagerkredsen er ikke begrænset til forskere. Prisen uddeles hvert år d. 15. september på Diamantens fødselsdag eller nærmest følgende tirsdag.

Prismodtageren eller -ne udvælges af en priskomité på 9 sagkyndige, der tilsammen dækker et bredt fagligt spektrum, bestående af Det Kongelige Biblioteks forskningschef, afdelingscheferne for de 6 faglige samlingsafdelinger samt 2 medlemmer udpegede af G.E.C. Gad.

Priskomiteen indstiller 3 sideordnede prismodtagerforslag til Det Kongelige Biblioteks og G.E.C. Gads direktører, der foretager det endelige valg blandt disse 3 muligheder.

Ved uddeling af H.O. Lange-Prisen 2003 spillede Den Unge Danske Strygerkvartet *Joseph Haydens* (1732-1809) „Kejserkvartetten“, strygerkvartet, op. 76 i C-dur. (Det Kgl. Bibliotek).